

Дар зиндонҳо ошӯб бардоштани зиндониён амали нав набуда, ҳамеша эҳтимоли сар задани онҳо вучуд дорад. Аз ин амалҳо хангомаю валвала ва овозаю дарвоза сохтан дар доираи одобу ахлоқи инсонӣ солимфикр намегунҷад. Зеро барои ҳар як инсонӣ соҳибандеша ва солимфикр маълум аст, ки агар ин қабил одамон ба роҳи рост рафта, зиндагӣ ва қору фаъолияти ҳешро аз рӯйи рафтору кирдори ҳамидаи инсонӣ ба роҳ мемонданд, ҳеч ғоҳ аз озодӣ маҳрум намегардиданд ва ба зиндон қашида намешуданд. Мусаллам аст, ки равонаи зиндон шудани одам акси амалҳо ва кирдорҳои ношоистаи ҳуди ӯ буда, барои пешгирӣ аз нақшаҳои вайронкунанда ва ҷиноятҳои ояндааш бо муҳлате аз озодӣ маҳрум қарда мешавад. Чунки табиати инсонӣ мисли дигар равандҳои табиӣ бебозгашт буда, агар инсон ба амали ношоистае даст зад, хоҳу ноҳоҳ боз ҳамин гуна кирдорҳои аблаҳонаро тақрор менамояд. Мисол, роҳбарону намояндагони ТТЭ ХНИ, ки ташиққунандагони асосии нооромии бедодғарихо ва дар умум, ҷанги бародарқӯш буданд, пас аз Созишномаи истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ ҳам, натавонистанд, аз ваҳшониёт ва хиёнатҳои ҳеш даст бикашанд. Дар манотиқи муҳталифи кишвар ин амалҳои ношоистаю ночавонмардонаи ҳешро ҳамеша идома дода, ғазои сулҳу суботи кишварро ҳалалдор месохтанд.

Ғар суҳан сари ошӯби зиндониён дар зиндон равад, ҳанӯз соли 2010 намояндагону ҷонибдорони ТТЭ ХНИ, ки барои ҷиноятҳои басо ваъзани ҳеш адои ҷазо мекарданд, ошӯб бардошта, ҷандин афсару сарбозро ваҳшиёна ба қатл расониданд ва ҷанд нафарӣ дигарро заҳмӣ қарданд. Ошӯби зиёндониёни шаҳри Хучанд идомаи ҷунин амалҳои зишту паस्त буда, аз он хангомаю овоза сохтан, разилонаю паस्तтар аз ҳуди он мебошад. Азбаски намояндагону пайравони ТТЭ ХНИ ҳамеша дар ҷиноятҳо даст доранду ҷонибдори ҷангу низоъ мебошанд, дар ҳар маврид аз ин гуна ҳаводиси одӣ овозаю хангома месозанд.

Ҳатто қӯдак ҳам медонад, ки инсон барои амали зиште, ҷинояте ё ягон рафтору кирдори пастифитратонае ба маҳбас гирифта мешавад ва пас аз равонаи зиндон гардидан, боз дар фикри анҷом додани ҷинояти дигар мешавад. Зеро дар замони муосир ҳуқуқ ва озодиҳои инсон арзиши олӣ буда, ба истиснои ҳолатҳои, ки қонун муқаррар қардааст, ягон нафар онҳоро паймол қарда наметавонад. Ин ҳуди инсонҳои ҷиноятқоранд, ки аз ҳуқуқу озодиҳои ҳуд ба ҳотири анҷом додани ҷиноят ва кирдори ношоиста суиистифода мекунанд. Зиндониён афроди ҷиноятқор буда, аз ҷунин тоифа дар қанор нестанд ва дар маъсалае, ки онҳо индони хо сиҳои нозирони маҳбасро гирифта, ба он хо ҳуҷум қардаанд, ҳеч ҷойи муқолиға нест. Зиндониён, ки то ба ин ҷо омадан, ҷиноятҳои гуногун ва амалҳои ваҳшатангезро анҷом додаанд, дар дӯздидан ё рабудани сило

х

и нозирони ма

х

бас тачриба доранд. Фаромуш набояд кард, ки ин чинояткорон дар рафти ошӯб ду нафар нозиронро кушта ва шаш тани дигарро захмӣ кардаанд.

Нахзатиҳои террористу экстремист, ки ҳамеша чонибдори чунин воқеаҳо ва таблиғари ҳамин гуна ҳодисаҳо мебошанд, аз «пашша фил месозанд». Онҳо, ки дар гуфтани дурӯғ, бар дӯши дигарон бор кардани тухмат ва ташкил намудани чиноятҳо устухон надоранд, ба вуқӯ пайвастанӣ чунин ҳолатҳоро ба манфиати худ маънидод мекунанд. Ба вуқӯ пайвастанӣ чунин ҳолатҳо ва ташкил шудани ин гуна чиноятҳо ба манфати гурӯҳи нахзатӣ буда, бар зарари давлату миллат мебошад.

Бузургони илму адаби тоҷик беҳуда нагуфтаанд, ки «неши акраб на аз пайи кин аст...» ва «морро ҳар чанд бехтар парварӣ...» табиати аксар чинояткорон чунин аст, ки онҳо муносибати хубро намефаҳманд. Аз рӯ наметавон ба онҳо ба усули дигар муносибат кард, зеро аллакай аз доираи одобу ахлоқи инсонӣ тамоман берун рафтаанд. Агар аз доираи рафтору кирдор ва одобу ахлоқи инсонӣ берун намонданд, ҳеҷ гоҳ ба чунин амалҳои пасту разилона даст намезаданд ва равоии зиндон намешуданд.

Зиндон ба ҳар ҳол зиндон асту ҷои истироҳат нест ва ин ба ҳама маълум аст. Зиндон мушкили

ҳои ҳудро дорад.

Аммо нафари чинояткору чиноятпешае чун М.Садриддин аз он хангомаҳо месозад, ки максдаш танҳо ва танҳо ба ғайр аз бадном кардани нозирони зиндон қори дигаре нест. Чунки ӯ ҳам аз тоифа ё гурӯҳи одамони хиёнаткору чиноятпеша буда, ҷашмони чун ҷуғзаш танҳо вайронаю ҳароба ва ҷангу низоъро мебинанд. Аз ин гуна девсиратони одамсурат, чун М.Садриддин танҳо ҳамин гуна навишт ва муносибат интизор шудан метавон, на аз ин зиёд.

Ин нафари ноҳудогоҳ даъво дорад, ки «ҷаро ҳамеша гурӯҳи зудамале, ки алайҳи ошӯбгарон ва

ҷ

инояткорон дар То

ҷ

икистон амалиёт мегузаронад, тан

х

о ҷораро дар

к

атлу куштори беамон мебинад?». Чунин саволгузорӣ худ аблахонаю ахмакона буда, ҳеч як инсон бо камтарин саводу дониш чунин саволи бемантик намедихад. Зеро ҳамагон хуб медонанд, ки ош

ӯ

бгарон ва

ч

инояткорони дар механи мо ба амалҳои вахшатангез ва дахшатбор даст зада, зимни амалҳои хеш аз бадтарин ва хунхортарин ҳайвон ҳам мегузаронанд. Хатто, ҳайвонҳо дар рафти ҷанг ба ҳам раҳм мекунанду ин гуна чинояткорони мисли М.Садриддин не. Пас, зимни амалиёт нисбат ба ин гуна афроди чинояткор дигар чи гуна метавон мубориза бурд.

Нодири Кодир,

таҳлилгар